

Tartukkut kræfteqarneq

Imarisai:

- 5 Aallarniut
- 6 Tartukkut kræfteqarnermut suut malunnaataappat?
- 7 Tartukkut kræfteqarneq suua?
- 7 Tartup iigartaani kræfti suua?
- 7 Misissuinerit suut ingerlanneqassappat?
- 7 CT-scanning, assilisinneq
- 7 Ultralydsscanning
- 9 Tartut piginnaasaannik misilittaaneq (renografi)
- 9 Assiliineq, MR-scanning
- 9 Misissuinerit allat
- 9 Qanoq napparsimatigaanga?
- 10 Nappaatip killiffiisa naalisarneqarnerisa ilisarnaataat
- 10 Suna katsorsaataava?
- 11 Tartup tamarmi pilaanikkut peerneqarnera (nefrokтоми)
- 11 Tartoq annaanniarlugu pilaaneq
- 12 Ammaalluni pilaaneq imaluunniit putulaaginnarlugu qinnguartaaserluni pilaaneq
- 13 Pilatsinnerup kingunipilui
- 14 Illuinnarmik tartoqarluni inuuneq
- 14 Katsorsartinnerit pillugu sulisut ilinnik katsorsaasut oqaloqatigikkit
- 14 Nappaat siaruaassimappat
- 15 Kræftip alliartorunnaartinniarnissaanut nakorsaasiineq (Proteinkinasehæmme)
- 15 Nappaatip alliartorunnaarnissaanut nakorsaasiinerup kingunipilui
- 16 Timip akiuussutissartaanik sakkortusaaneq
- 16 Akiuussutissat timimiittut sakkortusarneranni kingunipiluit
- 17 Misiliummik akiuussusiilluni katsorsaaneq (dendritcelle-vaccination)
- 17 Nappaammut qinngortaaneq
- 17 Katsorsaariaatsit nutaat
- 18 Tartut qanoq sunniuteqarpat?
- 19 Anniarnaveersaatitut qinngortaaneq
- 19 Qinngortaanermik ingerlatsitsisut qinngortartinneq pillugu oqaloqatigikkit
- 19 Allatigut katsorsaatisaqaarpa?
- 19 Misiliutaalluni nakorsaatisinneqarneq
- 20 Misileraataasumik katsorsaaneq
- 20 Periaatsit ilisimatusarnikkut akuerisaanngitsut atorlugit katsorsaaneq

- 21 Katsorsartinneq naammassippat qanoq pisoqassava?
21 Misissortinnerit
21 Nappaatip nangeqqinnissaanut ersissuteqarneq
21 Ajorunnaassaanga?
22 Naatsorsueqqissaarnerit qanoq oqaluttuarpat?
22 Kræfti peerneqarsinnaangippat taava?
22 Annerisaqarnaveersaartitsilluni nakorsartinneq
23 Nangeqqinnermi katsorsaat
23 Sooq tartukku kræfteqalersoqartarpa?
23 Qassit tartumikku kræfteqalersarpit?
25 Uanga nammineq qanoq iliuuseqarsinnaavunga?
25 Nerisat timilu atorlugu iliuuseqarsinnaaneq
25 Pujortartarpit?
26 Pujortarunnaarnissamut ikiorneqarusuppit?
26 Aalakoornartutorpallaarpit?
26 Aalakoornartutornerup allanngortinnissaanut ikiorneqarusuppit?
27 Pualavallaarpit?
27 Sumi ikiorneqarsinnaavunga imaluunniit
siunnersorneqarsinnaavunga?

Aallarniut

Inuit amerlanersaat kræfteqarnertik paasigaangamikku annilaarujussuutarput. Qisuariarnerit assigiinngittaqaat.

Amerlasuut annilaangasorjussuanngortarput toqunissartillu eqqarsaatigeq-qajaalersarlugu. Inuit ilai soriusissaarutivittarput, suullu tamaasa artornartutut upperiuminaatsutullu isigilersarlugit. Allat nappaatertik katsorsartinnissartillu qanoq iliuseqarfiginiassallugu pilersaarusiorfigilertarpaat.

Tartukkut kræfteqarneq imaannaanngitsuvoq, taamaattorli katsorsarneqarnissaata pitsanngorsartuarnissaa pillugu ilisimatusartoqartuarpoq.

Aamma kræftimik qaangiisinnajaanaareersimasunut ikiutissanik ilisimatusartoqartuarpoq, tassa nappaat suli atoraluarlugu qanoq inuusoqarsinnaaneranik.

Una atuagassiannuaq tartukkut kræfteqarnermut tunngasunik katsorsarneqarnissamullu tunngasunik akissutissanik imaqarpoq.

Tartukkut kræfteqartut tamarmik assigiimmik atugaqanngilat. Taamaattumik nakorsaq ilinnik katsorsaasussa, illit nappaatinnut tunngasunik apeqqutigtisassannut akisinnaallu arnerussaaq.

Una atuagassiannuaq tartikkut kræfteqarnermut taamaallaat nassuiaataavoq. Taamaattoq, soorlu tartut iigaani kræfteqarneq pillugu nassuiaatit Danmarkimi Kræftimut akiuiniaarfissuup, Kræftens Bekæmpelsep internetsikkut nittartagaani atuarneqarsinnaapput uani:

www.cancer.dk/nyrebaekkenet

December 2008

Tartukkut kræfteqarnermut suut malunnaataappat?

Tartukkut kræfteqarnermut malunnaataasut inummiit inummut allaanerusumik malugineqartarput. Nalinginnaanerpaavorli aattalimmik quineq.

Taamaattorli qooq aattaqaraangat aamma allanut nappaatinut tamanna takussutissaasinnaavoq, tartuniittunut aamma nakasummut, soorlu ujarataqarnermut, nakasukkut tinumasunik naasoqarsimanermi, nakasulunnermi kiisalu nakasup qinersianik allisoorsimanermi.

Makitsikkut talerperlikkut saamerlikkullu annerisaqarneq imaluunniit tinu-soornermik malussarneq aamma tartukkut kræfteqarnermut ilisarnaataasinnaapput. Taamaattorli taakkua annerisat aamma nappaatinut allanut, soorlu tartuniittunut, nassanut, nukinnut saanernullu ilisarnaataasinnaapput. Allat nalinginnaalluinnartut ippinniutit, soorlu kissarneqarneq, qasoqqaneq, nererusussuseqannginneq sanigoriartornerlu tartukkut kræfteqarnermut ilisarnaataasinnaapput.

Tartukkut kræfteqarneq suua?

Tartukkut kræfteqarneq pinngortarpoq tartut quuliorfini. Tartukkut kræfti tartup iluani tinumasunnguussinnaavoq aammali tartup avataani tinumasunngorsinnaalluni. Tartukkut kræfti aap aqquataatigoorluni timip sinneranut, soorlu puannut siaruaassinnaavoq.

Tartup iigartaani kræfti suua?

Tartukkut kræfti nallersuunneqassanngilaq tartup iigartaani kræfteqarnermut, taakkua kræftit imminnut attuumassuteqanngillat assigiinngitsuullutillu. Tartup iigartaani kræfteqarneq pinngortarpoq tartup iigartaata iluatungaani, tassani quussaq katerorneqartarpoq quullu aqquataatigoorluni nakasummut pisarluni.

Misissuinerit suut ingerlanneqassappat?

Nappaatip qularnaatsumik paasineqarnissaa pitinnagu misissuinerit assigiinngitsut ingerlanneqassapput. Nakorsap misissussavaatit, quut misissorneqassaaq aamma aaversinnerit misissugaassapput. Tartuminngaanniilli piigaqarluni mikroskopikkut misissugassamik nappaat qularnaarneqartarpoq.

CT-scanning, assilisinneq

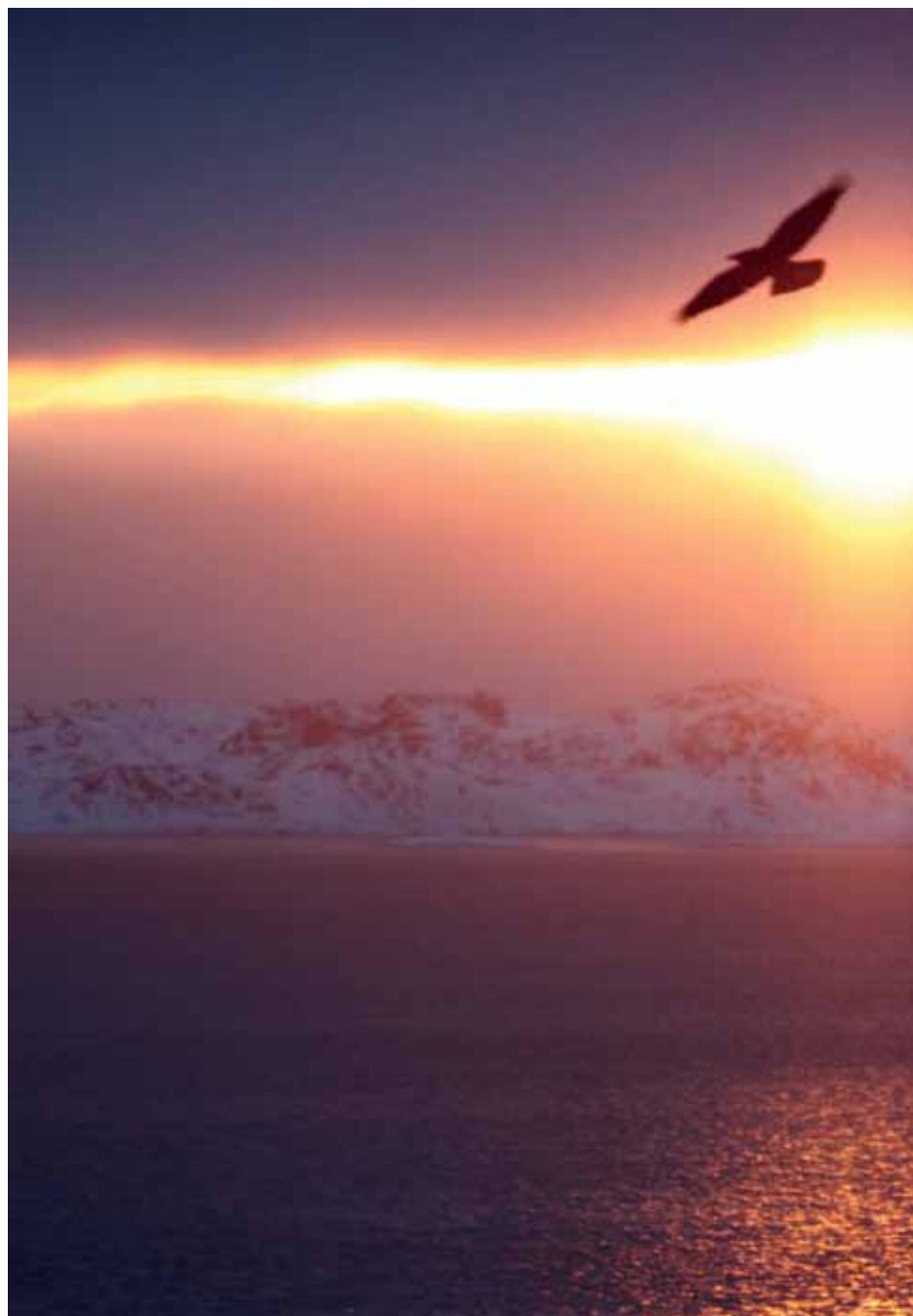
Amerlanerpaatigut assiliinermik CT-scannerinermik misissorneqassaatit.

Taanna assileeriaasit aamma taaneqartarpoq CT-urografi-mik.

Assiliineq pingaaruteqarnerpaajuvoq tassani takuneqarsinnaassammat kræftit tartut avataanut siaruaassimanersoq. Assilisitsinnak taqqakkut kapitillutit imerpalasumik assilisininni ersarissaassiisoqassaaq. Taanna imerpalasoq tartunnut piartumik aqquasaarsinnaavoq taamaalilluni tartut aamma tartuit iigartaa assiliinermi takulluarneqarniassammata.

Ultralydsscanning

Assileeriaaseq alla ultralydsscanning atorneqartarpoq misissuutitut siullertut imaluunniit assiliinermut CT-urografi-mut ilassutitut. Nipip maligaasaanik siutaannarnik tusaaneqarsinnaanngitsunik iluaquserluni taamatut assiliinermi timip ilua misissorneqartarpoq. Assiliineq iluatsillugu qaqutigut nakorsat tartumiit piigaqarsinnaasarpur, soorlu meqqummik iluaquserlutik, piigaq sukumiisumik misissorneqartarpoq.

Tartut piginnaasaannik misilittaaneq (renografi)

Tartuit illua pilaanikkut peerneqassappat taava tartuit aappaa qanoq piginnaasaqartiginersoq nakorsanit misilittarneqassaaq. Taamaaliornikkut paasiarneqassaaq tartup illua kiserngoruttussaq atuuffissaminik naammassinnissinnaanersoq.

Assiliineq, MR-scanning

Napparsimasut ilaasa CT-scannerinermi taqqakkut aammut akuliutaq imerpalasoq sapersinnaasarmassuk assiliineq alla atortinneqartarpoq. MR-scannerinermi kajungeritsitsineq sakkortoosq sakkugineqartarpoq.

Misissuinerit allat

Qinguartaataasanik atortulerluni nakasummik, tartullu iigartaanik misissuineq pisariaqarsinnaavoq, ersarinnerusumik paasiniarlugu kræfti tartumiit namminerminngaanneernersoq imalunniit tartup iigartaaneernersoq.

Qanoq napparsimatigaanga?

Pitsaanerpaamik peqqissaatissat nakorsamiit innersuussassaq eqqorluarumallugu pisariaqartarpoq nappaativit killiffia sumiinnersoq paasiniassallugu. Nakorsaniit nappaammut killiffilersuineq aalajangersimasooq TNM-klassifikationen-imik taasaq atorneqartarpoq. Killiffilersuinermit tinuneq qanoq annertutiginersooq aamma kræftip tartumiit qinersinut imaluunnit erlavinnut allanut siaruaassimanera paasiarneqartarpoq. Naqinnerit TNM immikkut taaguusersorneqarput, soorlu T tinunermut atorlugu, N tinunerup qanoq angitigineranut, kiisalu M naqinnermut (Metastaser)tassaalluni nappaatip siaruaassimaneranut ilisarnaat.

Nappaatip killiffiisa naalisarneqarnerisa ilisarnaataat

T1: Kræftip tinunera tartumiiginnarpoq 7cm-ilu ataallugu angitigaluni

T2: Tinuneq 7 cm-imik anneruvoq sulilu tartumiiginnarluni

T3: Tinuneq tartup taqaanut, tartup sanilequtaanut imaluunniit tartut qaatungaanut ingerlasimavoq taamaattoq tartumiiginnarluni

T4: Tinuneq ima allisimatigaaq tartup puuata avataanut anngussimalluni

N0: Qinersinut siaruaassimangilaq

N1: Tartup qinersiinut siaruaassimavoq

N2: Tartup qinersiisa avataanut siaruaassimavoq

M0: Timip sinneranut siaruaassimangilaq.

M1: Timip sinneranut siaruaassimavoq.

Suna katsorsaataava?

Suna katsorsaaticissallugu aalajangerniarnermut apeqquataatinneqartarpoq kræftip tinunera peerneqarsinnaanersoq kiisalu nappaat siaruaassimanersoq. Taamaattumik inummiit inummut katsorsaaneq allanngorarsinnaavoq.

Amerlanerilli pilanneqartarput tartuallu tamaat imaluunniit tartuata ilaa peerneqartarluni.

Nappaat katsorsarniarlugu tartu kisiat imaluunniit siaruaaffik ilanngullugu pilaasoqarsinnaavoq. Tamanna pillugu kingusinnerusukkat atuagassaqarpoq.

Tartup tamarmi pilaanikkut peerneqarnera (nefroktomi)

Tinunerup angissusia 5 cm-miit anneruppat allamullu siaruaassimangippat taava pilaaneqassaait. Tamannali pisinnaavoq aatsaat timippit sinnerani peqqissuuguit. Pilaaneq nalunaaquttap akunnerini marlunni imaluunniit sisamani ingerlanneqarajuppoq. Pilaanermi tartut tamarmi kræfteqarfiusoq peerneqassaaq. Pilaaneqartut ilaat aamma ilaatigut tartup sanilequtaanik tartullu puuanik orsuanillu peersivigineqartarput. Kiisalu nakorsamiit peerneqartarput qinersit tartup eqqaaniittut kiisalu taqat eqqaaniittut qinersit. Timip nalinginnaasumik tartoq ataaseq atussallugu sapinngilaa timip pisariaqartitaanik tartoq ataasiinnangaluartoq naammattarmat. Taamaattumik immikkut sianigisassaqraneq ajorpoq tartoq ataasiinnaagaluartoq.

Tartoq annaanniarlugu pilaaneq

Tartumiittoq tinuneq annikitsunnguuppat, tassa 4 cm inorlugu annertutigippat taava ilanneeriarluni pilaasoqarsinnaasarpooq tartup ilaannaa kræftip uninngavia kisiat peerlugu. Taamaattoqassappalli tinuneq tartumiittoq taqqamut quussallu aqqutaanut qanippallaassanngilaaq. Ilaanneeriarluni tinuneq mikisunnguusimappat taava uutiterineq imaluunniit qerititsineq iluaqutigalugit kræfti peerniarneqartarpoq.

Ammaalluni pilaaneq imaluunniit putulaaginnarlugu qinnguartaaserluni pilaaneq

Pilatsinneq timi ammarlugu pisinnaavoq aammali qinnguserluni pilaasoqarsinnaavoq. Pilaanermi nakorsamit takuneqarsinnaavoq tartumi kræfteqarfik allisimanersoq imaluunniit tartup avataanut siaruaassimanersoq.

Ilaanneeriarluni takuneqarsinnaavoq kræfti qinersinut imaluunniit erlaviit sinnerinut ingerlasimanersoq.

Naat ammarlugit pilaanermi uini annertulaartoq pilallugu tartoq peerneqartarpoq. Pilatsereernerup kingorna ullut pingasut sisamalluunniit uninngasaatit.

Apeqqutaasarpog pilatsinnermik qanoq sanngiillisinneqarsimatiginerit, aamma timit sulinermi qanoq atortiginerit. Sapaatit akunnerini arlalialunni oqimaatsunik kivitsissanngilatit ikit mianernarmat kiisalu ammartoorsinnaammat. Pingaaruteqarpoq timivit sungiusartittarnissaa, soorlu pisuttuarikkut.

Qinngusersorluni pilaanermi uinikkut mikisunnguamik putusinikkut tartoq peerneqarsinnaavoq, nakorsap sakkuni putunnguakkut mangullugit qinngortaammik iluaquserluni tartoq tikissinnaavaa. Taamatut pilaanerup kingorna ulloq siullermiit siniffinniit makissinnaavutit, ullullu ataatsimiit pingasut tikillugit qaangiukkaangata angerlarsinnaallutit. Timi putulaaginnarlugu pilaanermi timi artorsannginnerusarpoq annertunerusumik timi pilallugu suliaritinnermiit, ikeq minnerungaatsiartarmat. Taamaattumillu napparsimasutut nalunaaqqanissaq sivikinnerussalluni. Amerlanerpaalli misigisimasarput sapaatit akunneri sisamat aatsaat qaangiukkaangata sulileqqinnisaminnut piareerlutik.

Qinnguserluni pilaanerni pilatsittut ilaat 5-10 pct.-it missaat pilaanerup nalaani naliliiffigineqartarput annertunermik ammarlugit pilanneqartariaqartutut. Nassakkut siusinnerusukkut pilanneqarsimasut, kisiannili maminnerlussimasut qinnguserluni pilanneqarnissaat taamatut aalajangiiffigineqarajupput. Tartoq piigaq misissugassanngortillugu nassiunneqartarpoq tamanna sapaatip akunneranik ataatsimik siviussuseqartarpoq.

Pilatsinnerup kingunipilui

Pilatsissimasut amerlanerpaartaat anniartarput, anniarnerilli nakorsaait atorlugit annikillisarneqartarput. Aamma amerlanerpaat qaammatalunni ippinniortarput. Napparsimasut pilatsissimasut timimikkut sanngiillinikut, oqimaappallaartut imaluunniit imigassamik aalakoornartumik imerpallaartut nalinginnaasumik pilatsereernerup kingorna ippinniuuteqarnerusarput.

Erlaviit pilatserlaani uninngagajuttarput ullulli marlussuit qaangiunnerini aallarteqqittarlutik.

Pujortartartuusimaguit pilatsitsinnalli pujortarunnaarsimallutit, taava kingunipilutsitsinnginnerussaait. Pujortartartuni uummatikkut puakkullu ippinniuuteqarnerit annertunerusarput, kiisalu ikikkut aanaalersoornerit mamikuminaatsitsinerillu atorneqarnerusarput. Pujortartatuni aamma qinngortartilluni katsorsartinnermi qinngornerit sunniuteqannginnerusarput.

Imigassamik atuinissamut killigititaasut qaangeraanni aamma tamanna peqqissiaarnissamut kinguarsaataasarpog, taamaattumillu aalakoornartumik atuneq annikilligaanni pitsaanagerusarluni. Kiisalu pualavallaarneq peqqisseqqinnissamut akornutaasarpog pilatsinneq siqqullugu imaluunniit pilatsereernerup kingorna.

Illuinnarmik tartoqarluni inuuneq

Illuinnarmik tartoqaruit taavalu tartut kisimiilersimasoq tamakkiisumik suliunnaarsimappat, taava nakorsat nalilersussavaat, tartut innarlinggik-kaluarlugu teknikki atorlugu tartunniittoq kræfti peerneqarsinnaanersoq. Tartuit peerneqarnissaa pisariaqalersimappat taava tartuerunninni aammik akuiaaneq (dialyse) ingerlanneqartalissaaq. Tamannali aatsaat qaqutigor-suaannaq pisariaqartarpoq.

Katsorsartinnerit pillugu sulisut ilinnik katsorsaasut oqaloqatigikkit

Sulisut piareersimajuaannarput ilinnut siunnersuissallutik ilitsersuissallutik suliaritinnerpit kingunipiluusa iluaalliortitsinerat pillugu.

Nappaat siaruaassimappat

Nappaat timivit sinneranut allanut siaruaassinnaavoq - amerlasuutigut si-aruaannerusarpoq puannut, tingunnut immaqalu saanernut.

Siaruaattoorneq latinerisut metastar-imik taaguuteqarpoq. Puavit illuinnaani siaruaanneqarsimappat tamanna amerlasuutigut peerneqartarpoq pilaanik-kut. Siaruaattoqarsimatillugu ikittuinnaat nappaataaruttarput.

Ukiunili kingullerni katsorsaariaatsit nutaat atulersut kinguneqartarput, nappaat nunguineqanngikkaluarluni kisiannili alliatorunnaarneranik.

Napparsimasut ilaasa nappaataat arriitsuaranngumik pinngoriartortarpoq taamaattumillu ukiuni arlalinni inuusinnaasarput naak nappaatertik timip sinneranut siaruaassimagaluartoq.

Kræftip alliaartorunnaartinniarnissaanut nakorsaasiineq (Proteinkinasehæmme)

Kræfti pilaanikkut peerneqarsinnaanngippat imaluunniit erlaviit sinnerinut siaruaassimappat, kræftip alliaartorunnaarsinniarnissaa eqqartorneqarsinnaavoq.

Napparsimasut amerlanerpaat nappaamminnik siaruaattoorsimasut taasuminnga neqeroorfigineqartarput. Kiisalu kræftip alliaartorunnaarsinniarnissaanik neqeroorfigineqassaait, timivit akiuussutissaqarniarnerata nukittor-sarneqarnissaa ajornarsisimappat imaluunnit akiuussutissaqarnerit ajorna-kusuulersimappat. Kræftip alliaartorunnaarnissaanut nakorsaasiinerup tartuk-kut kræfteqarneq nungussinnaanngilaa, taamaattorli kræftip ukiup affaata missaani alliaartunnginnissaa qulakkeerneqarsinnaavoq. Tartuk-kut kræftit alliaartorunnaarsarneqarpat, kræftip piivinneranik tamanna kingu-neqarsinnaanngilaq taamaattorli kræftip alliaartorunnaarnissaa ukiup affaata missaanik qulakkeersinnaavaa.

Nappaatip alliaartorunnaarnissaanut nakorsaasiinerup kingunipilui

Nappaatip alliaartorunnaarsinniarnissaanut nakorsaasiineq, timip akiuussu-tissaanut sakkortusaanermi periutsinut naleqqiullugu kinguneqapilutsin-nannginnerusarpoq. Sunniuteqartilluarnera sulii ingerlaannarpat kiisalu kingunipiloqartitsivallaanngippat taava alliaartorunnaarsaasiisarneq ingerla-tiinnarneqassaaq. Qaammatit pingasut imaluunnit sisamat qaangiuk-kaangata tamanna misissorneqartassaaq. Misissuinermi nakorsaniit taku-niarneqartarpoq nakorsaasiineq qanoq kinguneqarner-soq. Taamaliornermi CT-scannerineq aaversinnikkullu misissuineq atorneqartarpoq.

Timip akiuussutissartaanik sakkortusaaneq

Ilaanneeriarluni siaruaannerit namminneerlutik annikillisinnaasarpud qanoq iliuuseqarfingngikkaluarlugit.

Ilimatsaanneqartarpoq timip nammineq akiuussutissartaasa kræfti akiorlugu alliartorunnaarsittaraa. Nappaat siaruaassimagaluartoq illit ajunngik-kuit taava nakorsanit toqqarneqarsinnaavoq timivit akiuussutissartaasa sakkortusarneqarnissaat, taamaalilluni kræftip sananeqaatai aserorniarneqarsinnaallutik. Nakorsaatit akiuussutisamut sakkortusaatit, Interleukin aamma Interferon napparsimasut ilaanniit sunniuteqartilluarneqartarput.

Taamaattorli amerlasuut kingunipiloqartittarpat. Nakorsaatit taakkua marluk ataatsimut aamma taaguuteqarput cytokiner-mik.

Napparsimasut siaruaattoorsimasut ilaat 15-20 pct.-it taamaattumik nakorsaasarneqarnissaminut piukkunnartuusarput. Nakorsaatit kapitillutit atortinneqassapput. Taamatullu nakorsateqartitaaneq sunniuteqarnera apeqqutaatillugu ukiup affaani atortinneqartarpoq. Nakorsaasiiffit napparsimmaviit Danmarkimiittut sumiiffii tassaapput, Rigshospitalet, Århus Sygehus aamma Herlev Hospital.

Akiuussutissat timimiittut sakkortusarneranni kingunipiluit

Qanoq nakorsaasiisimaneq apeqqutaatillugu kingunipiluit atukkat imaan-naangitsuusinnaapput. Amerlasuutigut nuallulluni, qasulluni, sorusussuseqanngitsutut misigaluni, merianngulluni, meriarluni nererusussuseqaranilu misigisimasoqartarpoq nakorsaatit pinerini.

Allat aamma kingunipiluit atorneqarsinnaapput, isumatsassimagaaneq, piffissap ilaani nutsat katanneri, piffissap ilaani meeqqiorsinnaajunnaarneq imaluunniit meeqqissinnaajunnaavinneq aamma uummammik aallu naqitsineranik ajornartorsiuteqalerneq. Kingunipiluit taakkua nakorsaatit atorunnaarnerini qaangiuttarput. Timip akiuussutissaata nukittorsarnissaanut nutaanik iluaqutissarsiorluni ilisimatusarnerit ingerlaavartuarput kiisalu kingunipiluit annikillisarniarlugit aamma taamatut ilisimatusarnerit ingerlanneqartuarput.

Misiliummik akiuussusiilluni katsorsaaneq (dendritcelle-vaccination)

Timip akiuussutissartaata tartukku kræfteqarneq ilaanneeriarluni akiorlugu pinnginngitsoortittarpaa. Taamaattumik ilisimatuut misileraanermikkut timip illersuutaanik misileraapput, akiuussutissap tartukku kræfti suujunaarsissinnaaniassammagu. Taakku timip illersuutai taaguuteqarput dendritceller. Taakkulu timip sananeqaatai illit aappit akuaniittut peerneqartarput igalaasangamullu amitsukujuumut ikineqarlutik kræftip uumasaraanut nungusaatitsiniartinneqartarput. Tamanna misileraaneruvoq Danmarkimilu illoqarfiit pingaarnersaanni Københavnimiittumi, Herlev Hospital-imi ingerlanneqarpoq.

Taamatut akiuiniarneq napparsimasunut kræftiminnik siaruaattoorsimasunut nalinginnaasumik neqeroorutaasarpog. Neqeroorneq pisarpoq allat iliuuseriniakkat misilinneqareeraangata.

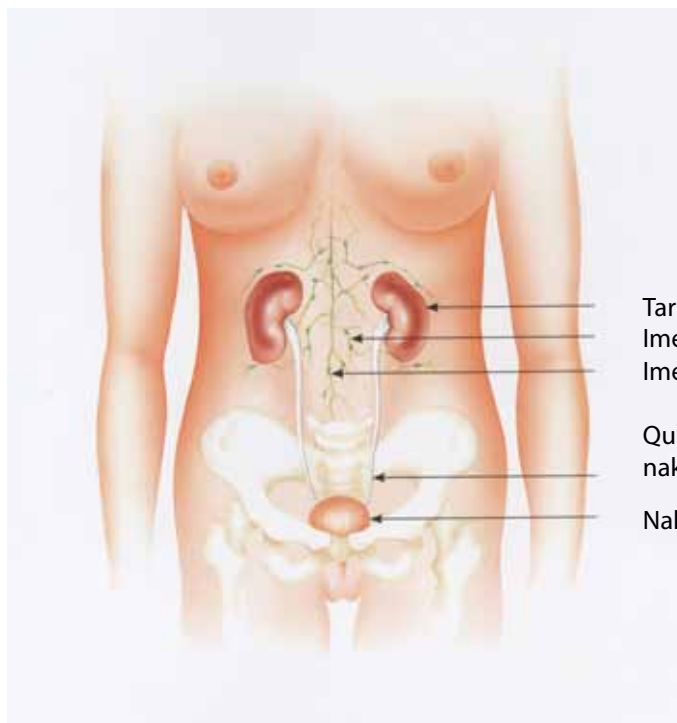
Nappaammut qinngortaaneq

Siaruaannerit annikippata ikippatalu sumiiffiannut qinngortaaneq periarfissaasinnaavoq. Ataasiaannarlutit imaluunniit ikittuinnannguanik sakkortuunilli qinngortarneqassaait siaruaaffikkut.

Taamatut qinngortaaneq atorneqarajunneruvoq qaratsami siaruaattoorsimagaanni kræfteqarfinni ataatsimi imaluunniit marlunni. Aammali taamatut qinngortaaneq timip sinneranut atuutsinneqartarpoq.

Katsorsaariaatsit nutaat

Tartukku kræfteqarnermut peqqissaanerit nutaaliorfigneqartuarput tamakualu kinguneqarluarpasittarput.

Tartoq
Imerajuup ingerlaarfii
Imerajuk
Quup aqqutaa
nakasoq sioqqullugu
Nakasoq

Tartut qanoq sunniuteqarpat?

Inuit marlunnik illugiinnik tartoqarput. Illugiillutik qimerlunnut nassat ilua-tungaani inissisimapput. Tartut ammalungajattuupput immikkullu 150 gram-ip missaanik oqimaassuseqarluttik. Silissusiat 3 cm-iuvoq, sanimut 6 cm-iullutik kiisalu takussusiat 12 cm-iulluni. Tartut timip isugutaqarnissaanut tarajoqarnissaanullu nalimmarsaasuupput, eqqagassartai imertaatalu im-mikkoortitertaramikkitt. Aak timimiittoq 1 literi minutsikkaarlugu tartutigut ingerlaartarpoq. Aak tartutigut ingerlaaraangat aammiittut timip eqqagas-sartai immikkoortiternerqartarput. Taamaaliornikkut quussaq pinngortarpoq. Aak salissimasoq timip sinneranut ingerlaartinneqartarpoq. Quup aqqu-taatigut quussaq nakasummut ingerlaartinneqartarpoq. Titartakkami takuneqarsinnaapput tartut qinersillu.

Tartut qanoq sunniuteqarpat?

Anniarnaveersaatitut qinngortaaneq

Qinngortaaneq annerisanut ippigisanulluunniit annikillisaataasinnaavoq, pingartumik kræftip saanernut siaruaassimanerani. Qinngortaanermit sana-neqaatit aserorneqartarput. Qinngortaaneq ullormut ataasiarluni sapaatit akunnerini ataatsimiit pungasut tikillugit ingerlanneqarsinnaalluni, qinngortaanerlu minutsialunnguaannarni annernanngitsumik pisarluni. Napparsimmavimmi uninnganissaq pisariaqarneq ajorpoq.

Qinngortaanermik ingerlatsitsisut qinngortartinneq pillugu oqaloqatigikkit

Sulisut piareersimajuarpot siunnersuinissaminut ilitersuinisaminnullu kingunipiluit iluaalliuutigineri pillugit qanoq ilillutit annikillisaasinnaanersut.

Allatigut katsorsaatisaqaarpa?

Misiliutaalluni nakorsaatisinneqarneq

Misiliutaalluni nakorsaateqarneq tassaavoq nakorsaatinik nutaanik misiliilluni ilisimatusaatigalugu misilittaaneq. Nakorsaait misiliutaasut ilumut iluaqutaanerit suli uppernarsaatitaqanngillat. Tamanna pisarpoq nakorsaait pisortaniit akuerineqarnissaat sioqqullugu, misiliutaasullu inuit immikkut akuersisimasut aalajangersimasumik amerlassuseqartarput.

Misiliutaalluni nakorsaaserneqarnissamut kikkut peqataanissaat pillugu immikkut aalajangersagaqanngilaq. Misiliutaanermi apeqqutaatinneqartarpoq kræftip suunera, katsorsartinnerup nalaaniunersoq, imaluunniit katsorsarneqaraluarnerup kingorna nangeqqittoornerunersoq.

Aamma apeqqutaasarpog tinunerup qanoq angitigineri imaluunniit siaruaassimanagera. Kiisalu siusinnerusukkut katsorsartissimanager apeqqutaataasarpog.

Misiliutaasut tamarmik aalajangersimasumik pilersaarusiorfigineqartarput, soorlu qanoq siviutigisumik misiliutaanissaq ilaallu ilanngullugit.

Misileraataasumik katsorsaaneq

Misileraataasumik katsorsaaneq tassaavoq siusinnerusukkut atorsimanagu kiisalu suli paasilluarneqanngitsoq ilumut katsorsaataasinnaanersoq, tassa kinguneqarluarsinnaaneraniq uppersarvinneqanngitsumik misileraalluni katsorsaaneq. Aalajangersimasumik maleruagassiisarneq qaqtigorsuaq pisarpoq, kiisalu misileraataasumik katsorsaasoqartarpoq allatigut soriusis-saarunnermi.

Siunertaavoq toqquataasumik nappaatillit ataasiakkaat nappaateqarnerini pitsaanerpaamik iliuuseqarfiginiarneqarnerat.

Misileraataasumik katsorsaanerit pisarput, kræfteqartunut katsorsaavinni immikkorluinnaq pitsaassuilimmik qaffasissumillu ilisimatusarfusuni.

Kræftimik napparsimasut misileraataasumik katsorsagassatut Peqqinnissak-kut Qullersaqarfimmut saaffiginnissutaasarput innersuunneqartarlutillu.

Misileraataasumik katsorsaaneq pillugu immikkut ilisimasallit suleqatigiissitat Peqqinnissamut Qullersaqarfimmut innersuussisarput siunnersuisarlutillu.

Periaatsit ilisimatusarnikkut akuerisaanngitsut atorlugit katsorsaaneq

Tamanna katsorsaariaaseq tassaavoq napparsimmavinni nakorsaniit nalinginnaasumik neqeroorutaaneq ajortoq. Katsorsaatisatut immikkut akuerisaasut nakorsamiit itigartitsissutigineqarsinnaanngillat. Taamaattoq illit soorunami toqqarsinnaavat, katsorsartinnissat nakorsamiit neqeroorutaasoq ilassuteqarfigalugu periaatsit ilisimatusarnikkut akuerisaanngitsut atorlugit katsorsartinnissat. Taamaallaat eqqumaffigiinnassavat immikkut akuerisaanngitsut tassaammata ilisimatuussutsikkut misileraanertaqanngitsut, taamaattumillu sunniutaat imaluunniit kingunipiloqarnerisut erseqqissumik uppersaataitaqanngitsoq.

Immikkut akuerineqanngitsut nakorsaatiginiartakkat napparsimmavinni katsorsaatinut nakorsaatigittinneqartunut sunniisinnaasunik aamma ilaqarsinnaapput. Taamaattumik katsorsartinnerit tamakkuninnga ilalissagukku tamanna pillugu nakorsaq oqaloqatigissallugu pingaaruteqarpoq.

Pujortartartuusimaguit taava pujortarunnaarnikkut

katsorsartereernerpit kingorna nappaativit nangeqqissinnaanera annikillisarinnaavat. Taamatorluinnaq imigassaq aalakoornartoq

Peqqinnissakkut Aqutsisoqarfimmiit killigititaasunit qaangiinak atortarukku nangeqqissinnaanerit annikillissinnaavat.

Siunnersorneqarusukkuit ilitersuunneqarusukkuilluunniit nakorsat tamatuminnga oqaloqatiguuk.

Katsorsartinneq naammassippat qanoq pisoqassava?

Katsorsartinnerit naammassippat nukissaqanngitsutut qasoqqasutullu misigiguit tamanna nalinginnaalluinnarpoq. Tartukkut kræfteqartut pilatse-reersut nalinginnaasumik kingunipilutsitsineq ajorput. Taamaattoq pilatsif-
finni nukiit atorunnaarsimasinnaapput naatillu nukeerunnerugallarsinnaap-
put.

Amerlasuut iluaqutigisarpaat kræfteqarsimasunut siunnersuisarfeqarpat taakkua atorluarnissaat.

Misissortinnerit

Tartukkut kræftimut suliaritissimaguit imaluunniit nakorsaateqartinneqaruit napparsimmavimmut uninngavinnut imaluunniit nakorsiarfimmud ukiut siullit misissorneqartarnissannik neqeroorfigineqassaait.

Eqqumalluinnarnissat pisariaqarpoq quut aattaqalerpat imaluunniit annerisaqaruit. Taamaattoqarpat imaattariaqanngilaq nappaait nangeqqissimasoq. Pingaaruteqarporli misissortinnissat.

Nappaatip nangeqqinnissaanut ersissuteqarneq

Katsorsartinnerpit kingorna ilisimasariaqarpat, illit ilinnullu attuumasuteqartut, sionratigutut inuunerisimasamut, soorlumi pisoqarsimanngitsutut pillusi uteqqinniarnissaq ajornakusuussaqsisoq. Nappaateqarsimasut amerlaqsut nappaatip nangeqqinnissaanut annilaangatuunngortarput timimilu pisut assut eqqumaffigilersarlugit.

Aamma illit taamatorluinnaq misigiguit, ilinnut iluaqutaasinnaavoq ernumatitit pillugit nakorsat oqaloqatigigukku. Allat illittut nappaateqarsimasut aamma misigisaat pillugit oqaloqateqartarsinnaassaait, soorlu sumiiffinni ikorfartoqatigiinnik aallartitsisoqarsimappat.

Ajorunnaassaanga?

Kræftimik nappaateqalersimagaanni tamanna amerlasuunit tuparujussuasutaasarpog. Amerlasuuni eqqarsaat siuleq tassaasarpog: Toqussaanga?

Tartukkut kræfteqarneq imaannaanngitsuuvoq peqqisseqqinnissamullu apeqqutaasoq annerpaaq tassaavoq siaruattooreersimannginneq kiisalu kræfteqarfiup tamakkerluni peerneqarsinnaanera. Napparsimanerup killiffia peqqissisoqarsinnaaneranut tikkuussisinnaavoq.

Tartukkut kræfteqartut pillugit naatsorsuinermi kisitsisit takussutissaasut siunissarlu qanoq isikkoqarsinnaanersoq pillugu ataani paasissutissat atuarsinnaavatit. Pingaaruteqarpoq paasilluassallugu naatsorsuinerit taakkuunngimmata illerpiaq killiffinnut tikkuussisut.

Katsorsartinneq naammassippat qanoq pisoqassava?

Naatsorsueqqissaarnerit qanoq oqaluttuarpat?

Naatsorsueqqissaarnerni kisitsisit takussutissat tassaanngillat inuit ataasiakkaat atugaannik oqaluttuartussat. Illit qanoq aqqissinnaatiginerit pillugu apeqqutaasut arlaliupput, tassaasut nappaativit killiffigisimasaa, ukiutit, allanik nappaateqarnerisutit, qanoq inooriaaseqarnerisutit timikkullu qanoq piginnaaneqartiginersutit. Nakorsat aperisinnaavat illit qanoq periarfissaqarnerisutit, taamaattorli ilimagissanngilat nakorsaq erseqqivissumik akissuteqarsinnaassasoq.

Tartukkut kræftit siaruaassimappat taamalu pilanneqarsinnaajunnaarsimallutit, taava amerlanerpaatigut siaruaakkiartussaaq ukiuni ataatsimi marlunniluunniit. Ikinnerpaat anniartarput, nukillaariartorneralli arriilluni.

Ilaanni nappaat sivisuumik annertusiartortarpoq taamalu ukiut arlallit inuusqarsinnaalluni naak nappaat siaruaassimagaluartoq.

Ataatsimut isigalugu 65 procent-it nappaatip paasineqareernerata kingorna ukioq ataaseq imaluunniit amerlanerit inuusarput.

Tartukkut kræfteqarnermik nappaatillit 50 procentiisa nappaat qaangerarpaat ukiullu tallimat imaluunniit amerlanerit ingerlanerini nangeqqinneq ajorput.

Kræfti peerneqarsinnaanngippat taava?

Tartukkut kræfteqarneq tamatigorluinnaq aqqinneqarsinnaanngilaq.

Taamaattoqassatillugu nakorsamiit neqeroorutigineqassaaq annerisaqar naveersaartitsineq. Annerisaqar naveersaartitsineq kræftimik katsorsaane-runngilaq, taamaattorli inuuneq siviuserusumik aamma naleqarnerusumik atorneqarsinnaavoq.

Annerisaqar naveersaartitsilluni nakorsartinneq

Anniarnaveersaartitsinermik nakorsaateqartitaanermut apeqqutaasarput malussaait suuneri. Annerisaqaruit tamanna amerlasuutigut anniarnaveersaaitortitsinermik iluaquserneqartarpoq. Akuttunngitsunik atortinniarneqartarpoq qinngortaaneq, soorlu nappaat siaruaassimatillugu saaninnut.

Kræftip tinunerata quuit aqputaa imaluunniit erlavitit naeqeqqasimappagu taava pilaanikkut tamanna aqqinniarneqassaaq imaluunniit ruujoreeranguatut ittoq iluaqutigalugu quut aqputissiorneqarsinnaavoq taamaallilluni anniarneq annikillisarluni. Nakorsaatitortitsineq aamma anniarnaveersaataasarpoq inuunermillu sivitsuisinnaalluni.

Nangeqqinnermi katsorsaat

Nappaatit nangeqqissagalarpat, tassa nangiffiit timip immikkoortuani ataasiinnarmiippat taava sapinngisamik pilanneqarnissat sulissutigineqasaaq.

Apeqqutaasut arlaliupput, tassalu nangeqqittoornissavit tungaanut piffissaq qanoq sivisutigisimanersoq nanginnerillu qanoq annertutiginersoq.

Pilanneqarsinnaanngikkuit nakorsaatit atortinneqassapput. Tamanna siusinnerusukkut allaaserineqarpoq – imaluunniit anniarnaveersaartitsinermik nakorsaaserneqassaait. Anniarnaveersaartitsineq inuunermik sivitsuisinnaavoq piffissami aalajangersimasumi.

Sooq tartukkut kræfteqalersoqartarpa?

Ilisimatuuniit ilisimaqqissaarneqanngilaq suna pissutigerpiarlugu tartukkut kræfteqalersoqartarnersoq. Taamaallaat ikittuinnanguani ilisimaneqartarpoq kinguaariinni atuuttusoq. Amerlasuulli ilisimavaat tupatortarneq kræfteqalissutaasinnaasoq, soorlumi pualavallaarneq aamma apeqqutaqaataasoq.

Timip sananeqaatai cellet assigiinngitsut arlallit tartuniupput. Tartuni kræfti pinngortoq tassaanagerarpoq tartut neqitaasa sananeqaataaniittoq, taanna sananeqaat tassaavoq quussamik pinngortitsisartoq, tassa tartup quuliortaluni immikkoortiterivii, latinerisut taaguuteqarpoq: renalcellekarinom.

Qassit tartumikkut kræfteqalersarpat?

Danmarkimi tartumikut kræftimik nappaateqalersut ukiumut 700-t misioartarpaat. Nappaat utoqqaliartortuni atornerqarnerusarpoq, qaqutigut 40-nik ukiulinni naammattuugassaasarpoq, amerlanerit 60-70-it akornanni ukioqartarput, angutillu arnaniit amerlanerit tartukkut kræfteqalersarput.

Arnat agguaqatigiisillugu 300-ut angutilli 400-ut tartumikkut kræfteqalersarput.

Tartukkut kræfteqartut qaqutigorsuaannaq tartui illuttut kræfteqarfiusarput. Taamatutaaq tartup aappaaniit illuanut kræftip ingerlaarnissaa qaqutigorsuaq pisinnaasarluni.

Uanga nammineq qanoq iliuuseqarsinnaavunga?

Kræftimik nappaatillit amerlasuut soqutigisuusarpaat namminneq qanoq iliuuseqarsinnaanertik. Nerisat, timikkut iliuuseqarsinnaaneq, pujortarneq imigassamillu aalakoornartumik atuineq pillugit nammineq iliuuseqar-toqarsinnaavoq.

Nerisat timilu atorlugu iliuuseqarsinnaaneq

Kræftimik nappaateqartut amerlasuutigit sanigortarput. Piffissap ilaani nererusussuseqannginneq, meriannuneq, iisiuminaatsitsineq kiisalu erlavikkut ajornartorsiuteqarneq akornutaasinnaasarput.

Kræfteqartut nappaateqanngitsunut sanilliullutik nerisassaasut inuusutissartaqarnerussapput, imaappoq protein-itaqarluartunik orsutaqarluartunillu nerisaqartassapput. Aamma imigassat nukissaninnartut nalinginnaasumik pisiassat imaluunniit nakorsamiit innersuunneqarsinnaasut imigarineqarsinnaapput. Tamanna pillugu nakorsaq peqqissaasorluunniit aperiuk.

Napparsimanagerup nalaani aamma katsorsartereernerup kingorna amerlasuut iluaqutigilluartaarpaat timertik atorlugu sukisaarsarneq tamanna timimikkut tarnimikkullu iluarusuutigisaramikku. Illit qanoq pisinnaanerit iliuuseqarsinnaanerillu pillugu nakorsat oqaloqatigiuk. Pilsinnegarsimagaanni ikeq mamiaarnerusarpoq pujortartanngikkanni. Peqqinnissamut Aqutsisoqarfup innersuussutigaa pilatsinnissaq sapaatit akunnerinik 6-8-nik sioqqullugu pujortarunnaarnissaq, pilatsereernerullu kingorna sapaatit akunnerini 8-12-ini pujortannginnissaq innersuussutigineqarpoq. Tamaattoq pujortaleqqinnginnissat pitsaanerpaassaaq. Pujortartakkat ikilisillugit iluaqutaaneq ajorpoq, pitsaanerpaavoq pujortarunnaavinnissaq.

Qinngortarneqarneq pujortartuunngitsuni sunniuteqartinneqarnerusarpoq.

Pujortartarpit?

Tartukkat kræfteqartuuguit pujortartarlutillu taava pujortarunnaarnissat isumassarsiatsialaajuvoq. Pujortartarnerpit katsorsartinnerit sunniuteqarfigisinnaavaa, pilatsinnikkut qinngortartinnikkullu pujortartuuneq akornusersuisinnaammat. Pilatsissimaguit ikitit mamisaruminaatsuunerussapput pujortarnerup kinguneranik. Tassa imaappoq katsorsartinnerpit nalaani napparsimmavimmi uninnganerit pujortartuunerit pissutigalugu sivitsorsarneqarsinnaavoq.

Pujortarunnaarnissamut ikiorneqarusuppit?

Pujortarunnaarniarneq assut ajornakusoorsinnaavoq. Pingaartumik napparsimanerup nalaani ajornakusoorsinnaavoq. Peqqinnissaqarfiit amerlasuut kommunillu allaffi pujortarunnaarnissaq pillugu siunnersuisinnaapput.

Taamaattumik nakorsat peqqissaasullu, kiisalu kommunit allaffi sumiif-fimmiittut saaffigineqarsinnaapput aperialuni pujortarunnaarusuttunut qanoq periarfissaqarneris. Tamatuma saniatigut Paarisa piffissap ilaani pujortarunnaarnissamik ilitersuisarpoq. Tamanna pillugu aamma peqqinnissaqarfimmi sulisut aperineqarsinnaapput.

Taamaattoq aamma qallunaatut paasisartunut internet-ikkut saaffiginittogarsinnaavoq uunga: Kræftens Bekæmpelse i Danmark. Nittartagaq una alakkarterlugu: www.cancer.dk/tobak

Aalakoornartutorpallaarpit?

Inuit imigassamik aalakoornartumik killigititaasuniit sinniillutik atuisut pilattartittussaasullu pilattartereernerminni eqqugaanerusarput, soorlu ikikkut aseruuttoornernik, uummatikkut puakkullu peqqiilliornermik kiisalu ikikkut aanaartitsinerneq ikillu mamikkumaataarnerannik. Aalakoornartutortut aalakoornartutorneq ajortunut sanilliullutik napparsimmavinni uninnganerat siviruserisarpoq. Katsorsarneqareernerup kingorna innersuussutaasarpog aalakoornartutussagaanni tamanna killilersimaarniartariaqartoq, soorlu killigititaasut qaangernagit aalakoornartutortoqartassasoq.

Aalakoornartutornerup allanngortinnissaanut ikiorneqarusuppit?

Nappaatit pillugu suliaritinnissat sioqqullugu aalakoornartutortarnerit annikillisarnerilugu nakorsat imaluunniit napparsimmavimmi sulisut siunnersortigisinnaavatit. Kiisalu sumiiffinni pitsaaliuinerneq siunnersorteqarfiusuni sullissisut aalakoornartumillu ajornartorsiuteqartut pillugit siunnersuisinnaasut saaffigisinnaavatit.

**Peqqinnissamut Aqutsisoqarfimmiit imigassamut
aalakoornartumut killigititaasut imaapput:**

**Arnanut sapaatit akunnerannut immiaqqat imaluunniit aalakoornartut
immiaqqat kimittoqataat 14-it sinernerneqassanngillat.**

**Angutinut sapaatit akunnerinut ataatsimut immiaqqat
imaluunniit aalakoornartut immiaqqat kimittoqataat 21-init
sinernerneqassanngillat.**

Pujortarunnaarnissamut ikiorneqarusuppit?

Pualavallaarpit?

Inuit pualavallaartut pilakkuminaannerusarput kiisalu pualaneq pissutaallu-ni pilaanerup nalaani akornutissarsisoqarajunnerusarpoq, aamma pilatsereer-nerup kingorna akornutigisinnaasat pualasuuni nalinginnaanersarput.

Pualavallaat pilatsereernerup kingorna napparsimmavimmi aamma sivisune-
rusumik uninnganerusarput.

Sumi ikiorneqarsinnaavunga

imaluunniit siunnersorneqarsinnaavunga?

Kræftimut akiuinialuni suliniaqatigiiffik, Neriuffik Kalaallit Nunaanni sumiif-
finni amerlasuuni immikkoortortaqartaqarfeqarpoq. Ilinnut qaninnerpaaq
sumiinnersoq qanorlu saaffigineqarsinnaanersaq pillugu napparsimmavim-
mi sulisunut nakorsamullu paasiniarsinnaavat. Imaluunniit Neriuffiup Kattuf-
fia Nuummiittoq saaffigisinnaavat uunga:

Neriuffik

Postboks 1546

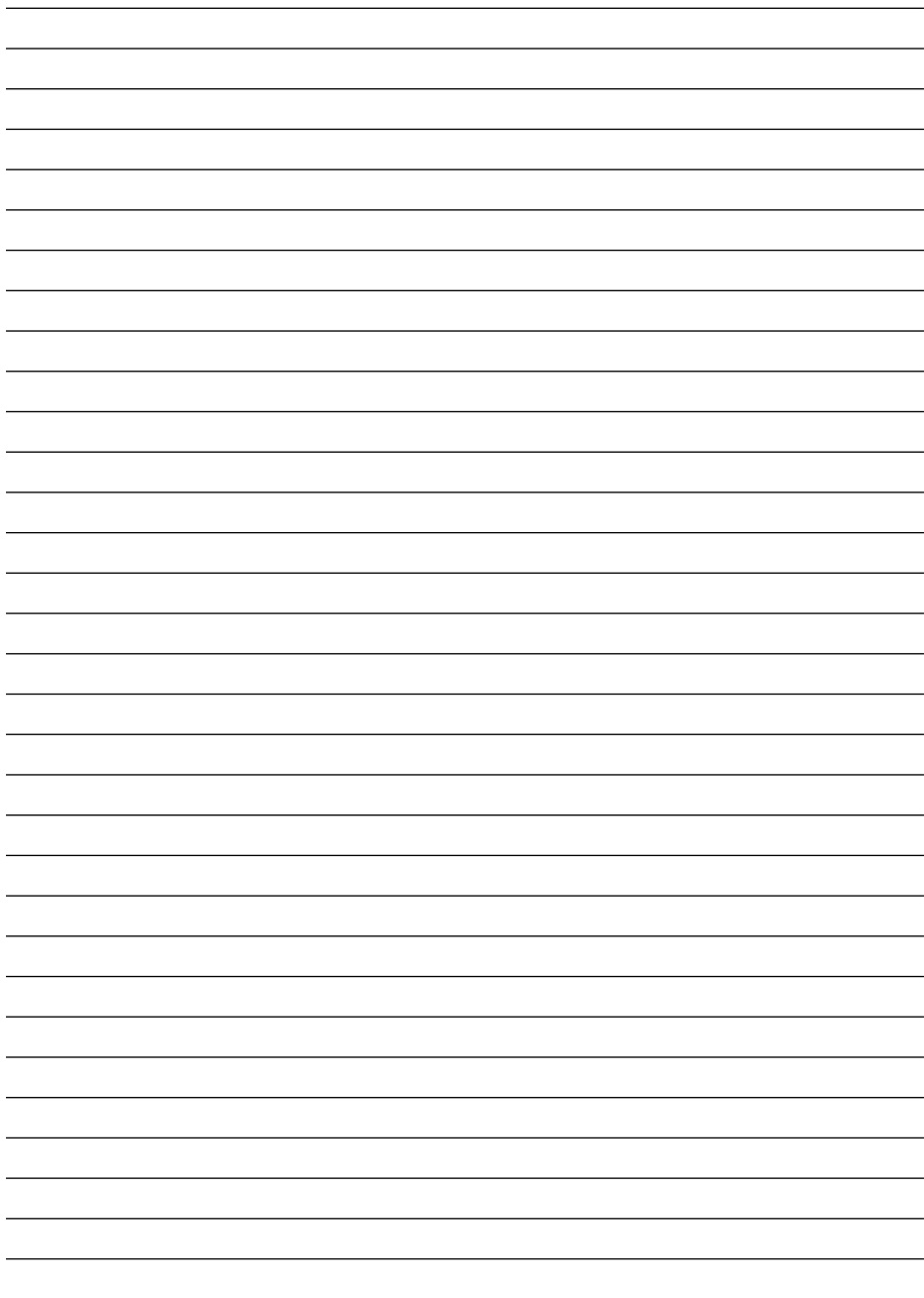
Aqqusinersuaq 48

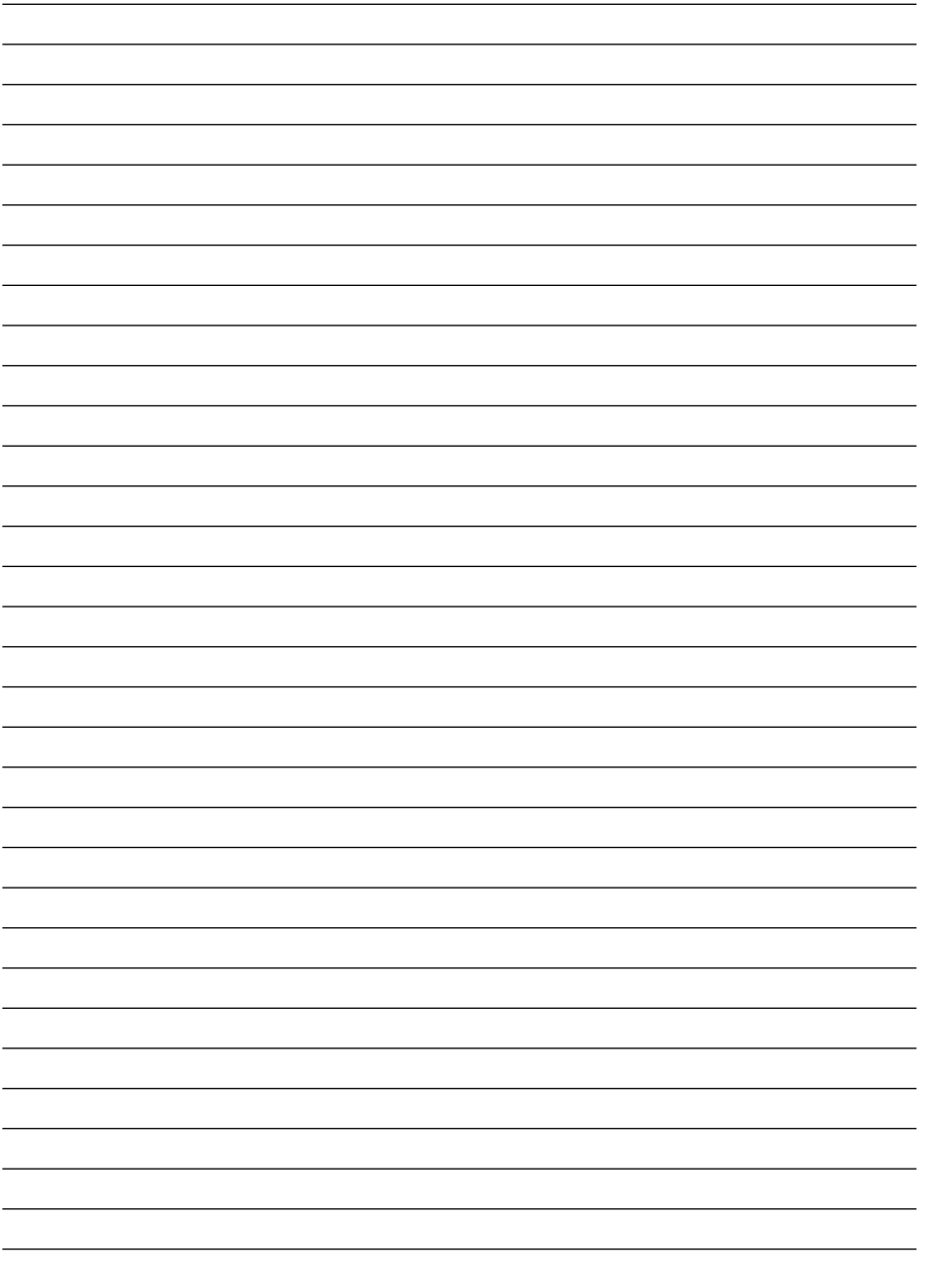
3900 Nuuk

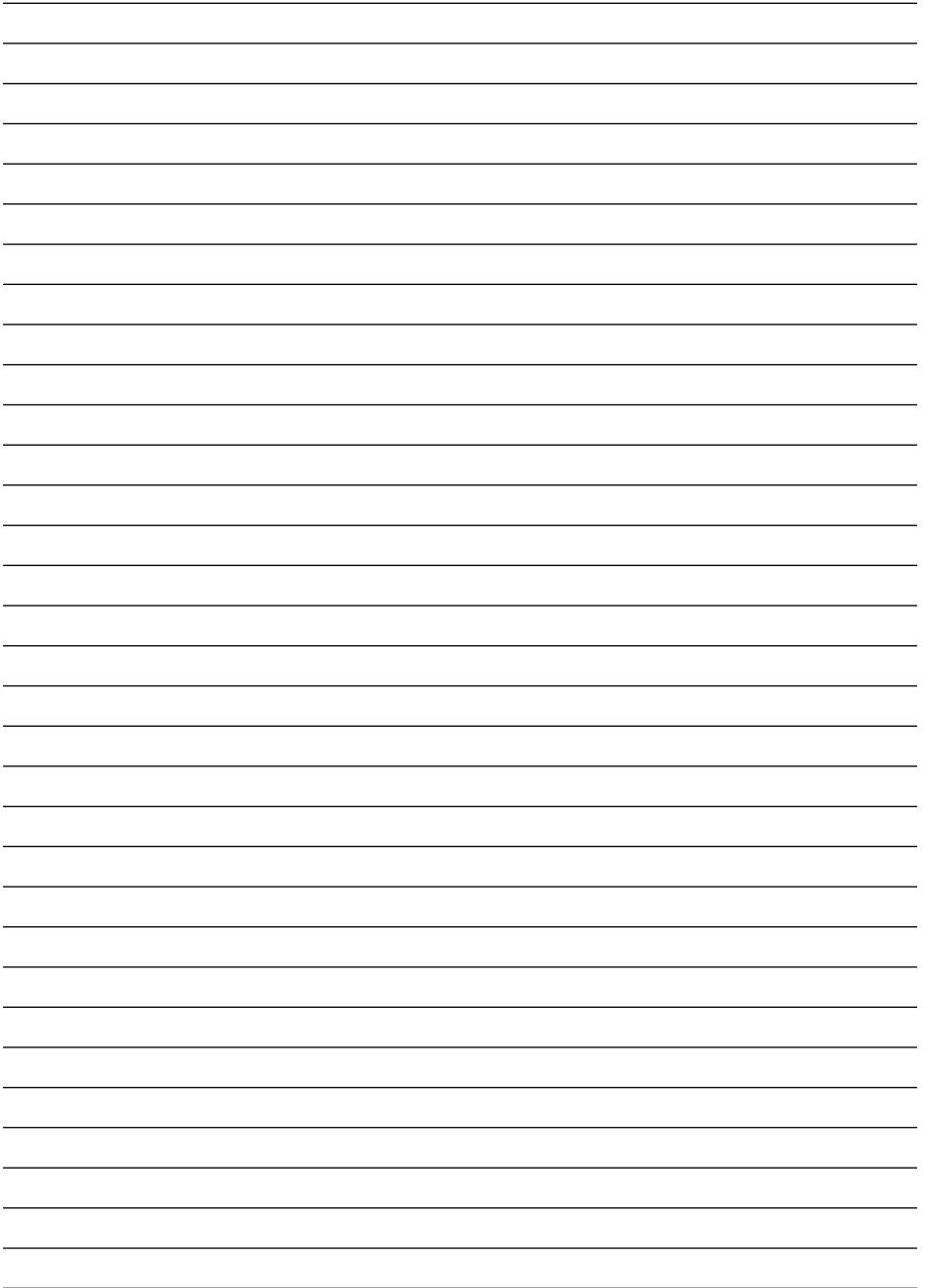
Tlf. +299 49 04 89 Fax: +299 31 25 04

E-mail: neriuffik@greenet.gl

Internetikut nittartagaq: www.neriuffik.gl

Saqqummersitsisoq:
Neriuffit Katuffiat - 2009 Ilusaa siulleq, naqitenera siulleq
Ilusilersuisoq: inuk Media ApS © Assit
Quppersakkamit uuminnga nutsigaq: 'Kræft i nyren'
Nutserisoq: Kirstine Berthelsen

Neriuffiit Kattuffiat
Postboks 1546,
Aqqusinersuaq 48 A,
3900 Nuuk
neriuffik@greenet.gl
www.neriuffik.gl

